

UDC 398.3

TO BELIEVE, OR NOT TO BELIEVE: THAT IS THE QUESTION...*Samonchenko M.A., Shepelevich Z.V., Markelova A.V., Yushko E.E.**Belarusian State University of Informatics and Radioelectronics
affiliate Minsk Radioengineering College,
Minsk, Republic of Belarus**Research supervisor: Nesterenko S.M. – teacher of the highest qualification category in Social and Humanitarian subjects*

Abstract. This article delves into the reasons for the persistence of superstitions in modern society. The study aims to explore British superstitions through cartoons, films and cartoon series, to identify similarities and differences between Belarusian and British superstitions and to determine to what extent our contemporaries believe in them. The practical outcome of the research is a game *Jinxed Journey* which introduces the folklore of Eastern and Western cultures and questions the rationality of following superstitions.

Keywords: beliefs, omens, prejudices, superstitions, similarities, differences, Belarusian culture, British culture.

“It is easier to break an atom than a prejudice.”
Albert Einstein

Introduction. We live in the world of scientific discoveries and technological inventions. Despite scientific and technological advancements, superstitions continue to be woven into our lives. Whether it is knocking on wood, crossing the fingers, or avoiding black cats, we continue to hold onto beliefs that offer us a sense of security and control over our world. Thousands of people believe in different omens and superstitions although a lot of others think of them as nonsense, beliefs not based on logic.

Thus, the relevance of this study is determined by the fact that we live in a sophisticated age, but even in the XXI century many omens and superstitions still exist.

The main purpose of the study is to answer the question “To believe, or not to believe in superstitions?”. In order to do it, the following objectives had to be achieved:

- to explore the history of omens and superstitions and to find out if current world events have made people more superstitious;
- to identify similarities and differences between Belarusian and British superstitions;
- to learn how much people living in Belarus and Britain are superstitious.

The research methods are theoretical, empirical and descriptive.

History of superstitions. Superstitions have been an integral part of human history for thousands of years. Since ancient times, our ancestors have relied on them to help explain the unknown and provide comfort in the face of uncertainty. The earliest forms of superstitions date back to primitive cultures, where they were used as a way to explain natural phenomena that people did not understand. It was believed that superstitions could protect the individual or the community from negative outcomes.

In ancient Greece, it was considered good luck to break a glass after a toast, which echoed a tradition in ancient Rome where breaking an object signified the end of bad luck. Sailors also adopted a variety of strange superstitions such as wearing an amulet made from the nail of a crucifix, which was believed to protect the ship from wrecking.

Different cultures have not only practiced various forms of superstitions but have also attached different interpretations to them. For example, in China, the number four is considered unlucky since it sounds similar to the word for death. Alternatively, the number eight is considered lucky due to its similarity to the word for prosperity. A similar practice is found in Italy, where the number thirteen is considered bad luck, and Friday the 13th holds an ominous meaning.

One of the key characteristics of superstition is a belief in the existence of luck, as a real force in life, and that luck can be predicted by signs, and can be controlled or influenced by particular actions or words. Other key elements include a belief in fate, which again can be predicted, and people can be harmed or protected by spells, charms, amulets, curses, witchcraft, and so on.

Changes in everyday technology have brought almost instant death to many beliefs. Although superstitions have evolved over a very long time, people just seemed in the past and seem today to need something, or someone, to blame if their life goes wrong. Perhaps this is because people like to think that if something good happens it is due to their own hard work or because they deserve it, whereas when something bad happens people don't like to blame themselves.

British superstitions. Great Britain is a country with centuries-old history and traditions, a state that has absorbed many ancient cultures and adopted their folkloric characteristics. The historical past of the United Kingdom has had a special influence on the formation of superstitions and omens.

Thus, having analyzed the numerous British omens we can divide them into two large groups: those that bring good luck and those that bring bad luck.

Positive superstitions include an unusual English ritual. At the beginning of each month you must say “white rabbits, white rabbits, white rabbits” before you say the first word of the day. The rabbit in English culture is considered a rather bright and positive animal. It is the main symbol of Easter, the largest religious holiday. Therefore, it is not surprising that the body parts of a rabbit also bring only good luck. A rabbit's foot in Great Britain is considered as a good luck charm.

But good luck to the British is brought not just by animals. In the United Kingdom it is recommended to put money into a pocket of new clothes, so that in the future, these things will always bring you income. Or you can go and look for falling leaves. It is believed that each leaf symbolizes a good month in the coming year.

The British have long regarded a magpie as a negative omen. You may have heard the rhyme “One for sorrow, two for joy...” when someone sees a magpie. These black and white birds can mean good luck or bad luck, depending on how many of them you see.

To avoid bad luck, you should also not open an umbrella in the house. The roots of this omen have their origin in ancient Rome, which has also left its imprint on the UK. According to a legend, on the poor head of one of the inhabitants of the city collapsed the walls of her own house, after she had opened her umbrella in it. All this is connected with the fact that the umbrella is intended to protect people from inconveniences, and with a myth about Apollo – the God of the sun, from whose beams the ancient Romans sheltered themselves with an umbrella.

With the advent of Christianity in English lands came another omen that bodes ill fortune. One must not pass under a ladder. From a religious point of view, all triangular objects are connected in one way or another with the holy trinity, and therefore to pass under the stepladder means to invade the divine space. However, skeptics argue that the British fear is due to rational thoughts about the possibility of injury if the unstable ladder falls or folds.

The British are also convinced that new shoes should never be placed on the table. The reason for the superstition stems from the days of the Industrial Revolution. In those times there was practically no safety equipment, and workers often died on the job – in mines and workshops, at construction sites, in the fields, and so on. In such cases, the body was sent to be groomed at the expense of the owner, and the shoes and a bundle of clothes taken off the dead man were laid out on the table before the relatives of the deceased who arrived urgently. Over time, only shoes remained, but clothing disappeared from the omen.

In this way, despite the fact that the British around the world are considered to be very serious and rational, social surveys indicate that they are extremely superstitious. According to a survey by the market researchers One Poll, 55% of Britons believe in the supernatural and superstition. The survey was carried out on 2,000 adults, who were asked a series of questions about their beliefs.

British superstitions are a distinct and important part of the culture, translating the historical development of the country, which was noted in a review of the most popular superstitions.

Беларускія забабоны. Забабоны – неад’емная частка культуры кожнага народа, і беларусы тут не выключэнне. Хоць гісторыю ўзнікнення шматлікіх павер’яў можна прасачыць і

нават знайсці ім рацыянальнае тлумачэнне, большасць сёння ўжо неактуальныя. Тым не менш, людзі прытрымліваюцца іх, як свяшчэнных заповедзяў.

Напрыклад, амаль кожнае дзіця ведае, што свістаць у хаце нельга – так можна прасвістаць усе грошы! Парог дома – месца зла. Старажытныя славяне лічылі парог месцам пасялення дэманаў. Нельга нічога перадаваць або вітацца праз парог – інакш вас чакаюць бясконцыя праблемы! А як вам такія забабоны, адрасаваныя незамужнім дзяўчатам, – «Не сядайце на рагу стала, таму што не выйдзеце замуж, як мінімум у бліжэйшыя сем гадоў!» Нельга было праходзіць пад лесвіцай на падвор’е, нярэдка яе называлі чортавымі варотамі. Посуд з трэшчынамі і сколамі не захоўвалі, каб сярод дамачадцаў не было канфліктаў, хвароб і іншых сямейных няшчасцяў. З люстэркам заўсёды было звязана шмат таямніц і загадак, паколькі люстэрка – партал паміж светам жывых і мёртвых. Так, напрыклад, верылі, што разбітае люстэрка прынясе сем няшчасцяў. Каб іх нейтралізаваць, неабходна было кінуць праз левае плячо дробку солі тры разы павярнуцца супраць гадзіннікавай стрэлкі. Соль у беларускіх традыцыях заўсёды надзялялася станоўчымі якасцямі. Так, каб пазбегнуць сварак і захаваць мір у сям’і, кідалі соль праз плячо са словамі «Чур цябе!». А ў спалучэнні з хлебам гэты прадукт азначае дабрабыт у сям’і. Каб заклікаць да сябе дастатак, перад трапезай трэба было з’есці кавалак хлеба, пасыпанага соллю.

Беларускія забабоны адыгрываюць важную ролю ў культуры і традыцыях народа. Яны не толькі апісваюць звычкі і звычаі, але і захоўваюць спадчыну нашай краіны і ідэнтычнасць.

Similarities of Belarusian and British superstitions. Нягледзячы на тое, што беларуская культура моцна адрозніваецца ад брытанскай, і ў нашых краін розныя гістарычныя шляхі, многія прыкметы і забабоны падобныя.

Самы распаўсюджаны забабон абвяшчае: «Калі ты разаб’еш люстэрка, цябе чакае сем гадоў нешанцавання». У рымскія часы лічылася, што ваша адлюстраванне (у люстэрку ці ў вадзе) уяўляе вашу душу. Калі адлюстраванне было скажонае (напрыклад, разбітым люстэркам або кінутым у ваду каменем), ваша душа таксама будзе скажоная, што прынясе вам няшчасце. This omen is also present in the culture of English-speaking countries. A prime example is one of the episodes in the English-language cartoon *The Fairly OddParents* where the main character, after looking in a broken mirror, fails to get a ride on an attraction that has been closed literally in front of the guy's nose.

People in both countries consider that horseshoe over the door brings good luck. But the horseshoe needs to be the right way up. The luck runs out of the horseshoe if it is upside down. This omen is shown in an episode of the cartoon *Monster High*. One of the characters, while in a doorway, is happy that the horseshoe is weighing in the correct position, but a rumble causes the horseshoe to change position and the character is caught in an unfortunate situation.

Таксама ў абедзвюх краінах лічыцца, што рассыпаная соль выклікае сварку на працягу дня. У гэта цяжка паверыць, але шмат гадоў таму соль каштавала вельмі дорага, і калі яе рассыпалі, то гэта лічылася марнатраўствам, якое магло прынесці няшчасце. Альтэрнатыўная тэорыя заключаецца ў тым, што рассыпаная соль – гэта запрашэнне ўпусціць д’ябла, а кіданне солі праз плячо адпудзіць д’ябла (і нешанцаванне).

The British believe it is lucky to find a clover plant with four leaves. У Беларусі таксама думаюць, што кветка канюшыны або бэзу з пяццю пялёсткамі прынясе поспех, калі яе з’есці.

У абедзвюх краінах ёсць прыкметы, звязаныя з рознымі жывёламі, рыбамі, птушкамі і казуркамі. Забавон, вядомы ўсім з дзяцінства, што божыя кароўкі прыносяць поспех! Калі божая кароўка садзіцца на рукі ці вопратку, варта сказаць прыкладна так: «Божая кароўка, божая кароўка, ляці на неба, прынясі мне хлеба, чорнага і белага, але не падгарэлага!». Children in the UK say: “Lady Bird, fly to the sky, give me a happy time”.

У заключэнне варта адзначыць, што хоць беларуская і брытанская культуры могуць адрознівацца ў многіх адносінах, яны падзяляюць агульную спадчыну фальклору і традыцыйных вераванняў, якія сфарміравалі іх светапогляд. Падабенства паміж іх забабонамі паказвае, што існуюць пэўныя ўніверсальныя тэмы і каштоўнасці, якія перасякаюць культурныя межы і звязваюць людзей у часе і прасторы.

Адрозненні беларускіх і брытанскіх забабонаў. Беларуская і брытанская культуры могуць мець некаторае падабенства, калі гаворка ідзе пра забабоны, але ёсць і істотныя адрозненні. Гэтыя адрозненні падкрэсліваюць унікальныя культурныя традыцыі і вераванні кожнай краіны і даюць зразумець іх розныя светапогляды.

Адно з найважнейшых адрозненняў англійскага забабона ад беларускага – тлумачэнне прыкметы, калі дарогу перабягае чорная кошка. Калі ў Беларусі гэта азначае няўдачу, then in England a black cat symbolize just the opposite – happiness and luck. Perhaps, that is why a lot of people in the UK choose black cats as pets.

There is a superstition in England that if your left hand itches, you will lose money. У Беларусі лічыцца, што калі свярбіць левая рука, гэта, наадварот, абяцае вялікае багацце.

The group of ravens is one of the most famous sights at the Tower of London. They have lived in the Tower from its very beginning. The old English legend says, if the ravens leave the Tower, the Crown and England will fall. While in Britain crows are considered a sign of luck, то ў Беларусі яны асацыююцца з нечым дрэнным: няшчасцем ці нават смерцю.

Трэба сказаць, што ў старажытнасці на землях Беларусі павукі асацыяваліся з нячыстай сілай і хваробамі, whereas in England there is a superstition: “If you see a small spider, you will get a lot of money”.

Забабонныя абрады і вераванні ўсюды адрозныя па сваёй прыродзе, так што, як мы бачым, беларускія і брытанскія забабоны маюць шэраг унікальных адрозненняў. Гэтыя адрозненні адлюстроўваюць культурныя і сацыяльныя традыцыі кожнай краіны на працягу многіх стагоддзяў. Такім чынам, можна зрабіць выснову, што забабоны і абрады, прынятыя ў розных культурах, дапамагаюць пашыраць наша разуменне народнай культуры і дазваляюць паважаць запыты адзін аднаго.

Research. According to a survey conducted in 2017 by the National Center for Marketing Research 58% of Belarusians admitted to believing in omens and superstitions. For its part, a survey conducted by One Poll, a market research company, found that 55% of British adults hold supernatural beliefs and superstitions. The study involved a series of questions about their beliefs and was conducted on a sample of 2,000 participants. Thus, more than half of adult Belarusians and Britons believe in superstitions, which is slightly higher than the percentage of teenagers, as proved by a survey we conducted among students of Minsk Radioengineering College.

The survey showed that about 40 % of respondents believe in superstitions (both Belarusian and English). Самымі папулярнымі прыкметамі з'яўляюцца прыкметы, звязаныя з чорнай кошкай (каля 95 % сярод апытаных па беларускіх прыкметах і каля 67 % сярод апытаных па англійскіх прыкметах), прыкметы, звязаныя з чатырохлістай канюшынай (каля 77 % сярод апытаных па беларускіх прыкметах і каля 58 % сярод апытаных па англійскіх прыкметах), і прыкмета звязаная з рассыпанай соллю (каля 71 % сярод апытаных па англійскіх прыкметах). Based on the results of the survey, a small use of superstitions in colloquial speech and in the study of English was established (about 32% of respondents in Belarusian superstitions and about 33 % of respondents in English superstitions voted for the option). Большая ж частка апытаных не выкарыстоўвае прыкметы ў маўленні (за варыянт «ніколі» прагаласавалі 36 % апытаных па беларускіх прыкметах і 38% апытаных па англійскіх прыкметах). Approximately half of the respondents were faced with the fact that superstitions came true (50 % of respondents according to Belarusian superstitions and about 46 % of those polled according to English superstitions). Сярод апытаных, большая частка не карыстаецца абярэгамі ад забабонаў (каля 59 % сярод апытаных па беларускіх прыкметах і каля 54 % сярод апытаных па англійскіх прыкметах).

Moreover, a vivid indication of the British belief in superstition is the filmography. In this study, we found more than 30 references to different types of superstition in English-language cartoons, films and animated series which illustrate the use of superstition in everyday life.

Practical part. Даследаванне фільмаграфіі натхніла на стварэнне гульні Jinxed Journey, якая падтрымлівае два ўзроўні. Гульня-платформер распрацавана на аснове вывучаных забабонаў і павер'яў, якія існуюць у культурах Беларусі і Брытаніі.

The player must control a character who explores various locations filled with a mystical atmosphere of superstition and signs. Each level of the game is based on the superstitions of a certain country, and the main characters in the person of Mr. Potato and Little Holly Corgi Puppy must

overcome obstacles like broken mirrors, spilled salt, forbidden cracks and fight against “harbingers of trouble” black cats and ravens to win. Each level contains various talismans and amulets – a four-leaf clover, бэз с пяццю пялёсткамі, horseshoes, which will serve as benefits for the player.

Гульня, разлічана на карыстальнікаў 6+ і накіравана на знаёмства гульца з асаблівасцямі забабонаў і прыкмет беларускай і брытанскай культур. Платформер абяцае парадаваць гульцоў сваёй унікальнасцю, тэматычнай глыбінёй і прадуманым гульнёвым працэсам.

Conclusion.

– Superstitions have been an integral part of human history since ancient times. People just don't want to be ruled only by science and modern technologies. They address to the supernatural during the years of uncertainty or the time of political, social or economic instability.

– There are few people in the world who approach life in a completely rational way. Practically the same amount of people in Belarus and in Britain regard themselves as superstitious.

– There are significant differences in Belarusian and British beliefs, which highlight the unique cultural traditions of each country and allow us to understand their different worldviews.

– The similarities between Belarusian and British beliefs show that there are certain universal themes and values that cross cultural boundaries and bind people across time and space.

– Our superstitious beliefs can provide us with comfort during difficult times and can inspire us to achieve our goals. Anyway, everyone chooses for themselves to believe, or not to believe in omens and superstitions. And our game Jinxed Journey can help you in this difficult endeavour.

References

1. Beverley Henderson 2020, “Your Complete Guide to Superstitions”, Healthline.
2. Joanne Silberne 2015, “The origins of superstitions and their spread across the world”, BBC.
3. Lisa Monticell 2017, “The History of Superstition”, Bustle
4. Джафаров Х.П. «Приметы и суеверия Великобритании» // Старт в науке. – 2019. – № 2-2
5. Калашиников В. И. «Энциклопедия религий и верований народов мира» – М.: «Престиж-бук», 2001 – 367с.
6. Лаврова С. А., «Культура и традиции Великобритании» – М.: «Белый город», 2008 – с. 284.
7. Павленко Г. В. “Holidays and festivals in Great Britain” – Таганрог, 2010 – 104с.

УДК 398.3

ВЕРИТЬ ИЛИ НЕ ВЕРИТЬ – ВОТ В ЧЕМ ВОПРОС...

Самонченко М.А., Шепелевич З.В., Маркелова А.В., Юшко Е.Е.

*Учреждение образования «Белорусский государственный университет информатики и радиоэлектроники»
филиал «Минский радиотехнический колледж»,
г. Минск, Республика Беларусь*

*Научный руководитель: Нестеренко С.М. – преподаватель высшей квалификационной категории
предметов социально-гуманитарного цикла*

Аннотация. В статье рассматриваются причины сохранения суеверий в современном обществе. Цель данного исследования – изучить британские суеверия через мультфильмы, фильмы и мультсериалы, выявить сходства и различия между белорусскими и британскими суевериями и определить степень верования в них наших современников. Практическим результатом исследования стала игра «Jinxed Journey», которая знакомит с фольклором восточных и западных культур и ставит под сомнение рациональность следования суевериям.

Ключевые слова: верования, приметы, предрассудки, суеверия, сходства, различия, белорусская культура, британская культура.